

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak (spr.)

Sędziowie: SSO Małgorzata Winkler-Galicka

SSR del. do SO Andrzej Klimowicz

Protokolant: asyst. sędz. J. W.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Wojskowej del. do Prokuratury Okręgowej A. H.

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2015 r.

sprawy **J. N.**

oskarżonego z art. 292 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P.

z dnia 9 grudnia 2014 r. sygn. akt VIII K 899/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Poznań – Stare Miasto w P. do ponownego rozpoznania.

A. K. (1) H. M. W.-G.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań S. w P., po rozpoznaniu na posiedzeniu dołączonego do aktu oskarżenia wniosku o wydanie wyroku i orzeczenie uzgodnionej z oskarżonym kary, wydał w dniu 9 grudnia 2014 r. pod sygn. akt VIII K 899/14 wyrok, w którym uznał **oskarżonego J. N.** za winnego tego, że w dniu 23 czerwca 2014 r. w P. nabył za kwotę 27 zł od nieustalonej osoby telefon komórkowy marki S. (...) o wartości 1 500 zł pochodzący z kradzieży dokonanej w dniu 18 czerwca 2014 r. na szkodę A. K. (2), o którym na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i mógł przypuszczać, że został on uzyskany za pomocą czynu zabronionego, to jest przestępstwa z art. 292 § 1 kk i za to na podstawie art. 292 § 1 kk wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 kk karę grzywny w wymiarze 40 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości stawki dziennej na kwotę 10 zł.

Na podstawie art. 69 § 1 i § 2 kk oraz art. 70 § 1 pkt. 1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 5 lat tytułem próby, oddając go na podstawie art. 73 § 1 kk pod dozór kuratora sądowego.

Na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary grzywny zatrzymanie w dniach od 23 do 24 czerwca 2014 r., przyjmując, że jeden dzień zatrzymania jest równoważny dwóm stawkom dziennym grzywny i uznając karę grzywny za wykonaną co do czterech stawek.

Na podstawie art. 627 kpk zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 90 zł, a na podstawie art. 1 i art. 2 ust. 1 pkt 4 i art. 3 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych wymierzył mu opłatę w kwocie 380 zł.

Powyższy wyrok zaskarżyli w całości: oskarżony oraz jego obrońca.

Oskarżony, składając apelację wprost zarzucił orzeczeniu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie bezpodstawne uznanie, że miał on świadomość, iż nabywa przedmiot pochodzący z kradzieży. Apelujący ocenił również, że wydany wobec niego wyrok jest niesprawiedliwy i niesłuszny.

Nadto, w piśmie z dnia 16 stycznia 2015 r. oskarżony wnosząc o sporządzenie uzasadnienia wyroku wskazał, że został on wydany bez jego obecności, „co uniemożliwiło mu złożenie zeznań (k.58). A we wniosku z tej samej daty, o przyznanie mu obrońcy z urzędu, dodał, że w chwili wydawania wyroku przebywał w areszcie śledczym (k. 59).

Obrońca oskarżonego zarzucił obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia poprzez rozpoznanie sprawy na posiedzeniu pod nieobecność oskarżonego, mimo że ten, bez swojej winy, nie mógł w niej uczestniczyć, gdyż był wówczas prawnie pozbawiony wolności.

Obaj apelujący – w przypadku oskarżonego uznać tak należało w oparciu o całokształt jego stwierdzeń – wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się zasadna i zasługiwała na uwzględnienie. W konsekwencji należało uchylić zaskarżony wyrok, a sprawę przekazać do ponownego rozpoznania. Odniesienie się do zarzutu apelacji oskarżonego było natomiast przedwczesne.

Przystępując do omówienia powodów tego rozstrzygnięcia, przypomnienia wymaga, że zgodnie z art. 343 § 5 kpk oskarżony ma prawo wziąć udział w posiedzeniu w przedmiocie rozpoznania wniosku, o którym mowa w art. 335 kpk. To jest w posiedzeniu odnośnie załączonego do aktu oskarżenia wniosku o wydanie wyroku i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych w Kodeksie karnym za przypisany mu występki, bez przeprowadzenia rozprawy.

Śledząc tok czynności procesowych przed Sądem I instancji w przedmiotowej sprawie stwierdzono, iż pierwsze posiedzenie w przedmiocie rozpoznania w/w wniosku zostało wyznaczone na dzień 4 listopada 2014 r. (por. zarządzenie z 2 października 2014 r., k. 39). Jak wynika z protokołu tegoż posiedzenia, przewodniczący składu orzekającego stwierdził wówczas, że oskarżony został o posiedzeniu prawidłowo zawiadomiony. Sąd Rejonowy postanowił jednak posiedzenie odroczyć do dnia 9 grudnia 2014 r., a to z uwagi na konieczność uzyskania stanowiska oskarżonego, gdyż oskarżyciel publiczny oświadczył, że w związku z wyeliminowaniem z kwalifikacji recydywy modyfikuje wniosek w ten sposób, iż wnosi o wymierzenie kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (k. 45). Wskazać jednocześnie trzeba, że zawiadomienie o nowym terminie posiedzenia oraz pismo dotyczące modyfikacji wniosku prokuratora, podobnie jak wcześniejsze zawiadomienie, zostało skierowane na adres miejsca zamieszkania oskarżonego i wróciło z adnotacją „nie podjęto w terminie” (k. 44 i 48). Na drugim terminie posiedzenia, w dniu 9 grudnia 2014 r., uznano, że podsądny został o nim prawidłowo zawiadomiony i Sąd Rejonowy nie widząc ku temu przeszkód, wydał wyrok skazujący (k. 49).

Obrońca oskarżonego podniósł, że jego mandant nie mógł uczestniczyć w terminach posiedzenia, gdyż był w tym czasie prawnie pozbawiony wolności. Sąd Okręgowy potwierdził tę informację. Ustalił, na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, że oskarżony J. N. w dniu 21 sierpnia 2014 r. został przyjęty „z wolności” do Aresztu Śledczego w P. i od tamtego momentu przebywa w warunkach izolacji więziennej (vide: wydruk (...), k. 54). W konsekwencji uznał, że jakkolwiek oskarżony nie poinformował Sądu Rejonowego, iż został pozbawiony wolności, to

wedle obowiązującej procedury karnej nie można przyjąć, iż w sposób zawiniony nie wypełnił on swojego obowiązku usprawiedliwienia niestawiennictwa. W rozważanych przypadkach niestawiennictwo to nie było bowiem wynikiem swobodnego wyrazu jego woli. Stać zaś trzeba na stanowisku, że na sądzie procedującym w sprawie spoczywa obowiązek stworzenia podsądnemu takich warunków by jego decyzja co do udziału w posiedzeniu na wyznaczonym terminie była wyłącznie wyrazem jego własnej, nieskrępowanej woli.

Ustaliwszy powyższe, Sąd II instancji uznał, że doszło do naruszenia prawa oskarżonego J. N. do obrony (art. 6 kpk). Na skutek niezawinionej przez siebie okoliczności nie mógł on stawić się na terminach posiedzenia Sądu Rejonowego, a w konsekwencji nie mógł zaprezentować temu organowi swego stanowiska co do tego czy jest nadal zainteresowany koncyliacyjnym zakończeniem sprawy. To jest bez przeprowadzania rozprawy.

Ponieważ dostrzeżone uchybienie stanowiło względną przyczynę odwoławczą, Sąd II instancji – zgodnie z art. 438 pkt 2 kpk – uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Trzeba bowiem założyć, że powyższe uchybienie mogło mieć wpływ na treść pierwszoinstancyjnego orzeczenia.

Ponieważ przyczyna wydania wyroku kasatoryjnego miała charakter formalny, Sąd odwoławczy nie był zobligowany do odniesienia się do tych kwestii, które zostały podniesione w apelacji oskarżonego. W oparciu o art. 436 kpk uznał zatem, że ustosunkowanie się do nich byłoby przedwczesne.

Na marginesie Sąd Okręgowy widzi potrzebę zwrócenia uwagi na zasadę procesową z art. 14 § 1 i 2 kpk. W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji uznał skuteczność modyfikacji przez prokuratora wniesionego aktu oskarżenia (usunięcie z zarzutu działania w ramach recydywy oraz art. 64 § 1 kk z kwalifikacji prawnej czynu). To jest wyraził zgodę na zmianę przedmiotu oskarżenia w sprawie, która zawisła w sądzie, a w następstwie tego na zmianę przedmiotu wyrokowania. Należy zaś podkreślić, że do pryncypiów procesu karnego należy niezmiennosc stanu oskarżenia. Oznacza to, że z chwilą wniesienia aktu oskarżenia prokurator traci możliwość modyfikowania opisu zarzucanego czynu. Może oczywiście składać wnioski jako strona procesu, o inne niż w opisie zarzucanego czynu ukształtowanie ustaleń faktycznych, ale w żadnym stopniu nie wiążą one sądu, podobnie jak dopuszczone w art. 14 § 2 kpk, oświadczenie o odstąpieniu od oskarżenia. W wyroku sąd orzekający ma obowiązek odnieść się do zarzutu postawionego w akcie oskarżenia. Powinien, w razie skazania, bądź warunkowego umorzenia postępowania, tak określić przypisany oskarżonemu czyn, jak uzasadnia to ocena przeprowadzonych dowodów, nie naruszając jednak tożsamości czynu zarzucanego w skardze oskarżyciela (por. wyrok SN z 6 lutego 2008 r., V KK 265/07, Lex nr 346605).

Ponadto, zastrzeżenia budziła również zastosowana przez Sąd Rejonowy forma zapytania oskarżonego o zgodę na w/w modyfikację wniosku przez oskarżyciela. Sąd II instancji stoi na stanowisku, że zgoda taka nie może być domniemywana w oparciu o milczenie podsądnego. Kodeks postępowania karnego nie zawiera bowiem przepisu, który w takich przypadkach jak rozważany na to by pozwalał.

Sąd orzekający nie może również zapominać, że nie jest zobligowany do wydania wyroku w kształcie proponowanym przez prokuratora, jeśli uzna, że nie zachodzą ku temu podstawy (art. 343 § 7 kpk). Wówczas sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych. Z punktu widzenia organu kontrolnego kara wymierzona oskarżonemu za nieumyślne, drobne przestępstwo paserstwa (wartość nabytego telefonu komórkowego to 1500 zł) została określona na bardzo wysokim pułapie, bez głębszej oceny czy nie jest to kara rażąco surowa. Zdaniem Sądu Okręgowego, również ten aspekt sprawy wymagać będzie powtórnej analizy ze strony Sądu I instancji, jeśli dojdzie do ponownego skazania oskarżonego J. N..

Konsekwencją uchylenia zaskarżonego wyroku było przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Poznań – Stare Miasto w P. do ponownego rozpoznania.

Nie przesądzając w tym momencie kwestii sprawstwa i winy oskarżonego J. N., Sąd II instancji wskazuje, że Sąd niższego rzędu jest zobowiązany umożliwić oskarżonemu uczestnictwo w czynnościach sądowych (na posiedzeniu, ew. rozprawie). Nadto, Sąd ten winien rozważyć czy nie zachodzą w sprawie podstawy do zasięgnięcia opinii biegłych psychiatrów (art. 202 § 1 i 5 kpk). W oświadczeniach oskarżonego (nałogowe alkoholizowanie się, padaczka) i jego

zachowaniu w dniu 23 czerwca 2014 r. (k. 1) dostrzec bowiem można okoliczności, które mogą wywoływać wątpliwości co do jego poczytalności.

Sąd Rejonowy będzie też zobligowany uaktualnić stanowisko oskarżonego w przedmiocie wniosku, o którym mowa w art. 335 kpk. Następnie – stosownie do sytuacji, która się ukształtuje, powtórnie zbada sprawę merytorycznie.

A. K. (1) H. M. W. - G.